Robert Jungk: Jedrska država (1977) (Recenzija 2021)

Danes se nam knjiga o ozadju jedrske energije, ki jo je napisal nemški protijedrski aktivist v letu 1977, lahko zdi nenavadna.

Ampak kdor pride do tega, da vidi jasneje ne le različne premike v energetski industriji in družbi v zadnjih nekaj desetletjih, lahko vidi tudi strahove in težnje tega časa za ohranitev demokracije v novih in nepričakovanih kontekstih.

Knjiga se začne močno: Opisuje okoliščine gradnje in obratovanja ene najbolj problematičnih tovarn na svetu, obrat za ponovno obdelovanje jedrskih odpadkov v francoskem La Hague-u.

O tem objektu je navadnemu laiku znano samo to, da obstaja. In ker se nahaja v demokratični in visoko razviti evropski državi, ni osnove nanj gledati sumljivo. Tisti, ki so imeli priložnost za seznanitev z dejstvi ali izkušnje imenovane "La Hague" na lastni koži, to vidijo drugače.

Robert Jungk: Atomový stát (1977), (recenze 2021)

Číst dnes knihu o pozadí jaderné energetiky, kterou napsal německý protijaderný aktivista v roce 1977, se může zdát poněkud pošetilé.

Kdo se však odváží, ozřejmí se mu nejen mnohé posuny v energetice i společnosti posledních dekád, ale uvidí tehdejší obavy o zachování demokracie v nových a nečekaných souvislostech.

Kniha začíná zostra: přibližuje okolnosti výstavby a provozu jedné z nejproblematičtějších továren na světě, závodu na přepracování jaderného odpadu ve francouzském La Hague.

O tomto zařízení ví běžný laik asi jen tolik, že existuje, a protože se nachází v demokratické a technicky vyspělé evropské zemi, nemá důvod si o něm myslet něco podezřelého. Ti, kdo měli možnost seznámit se se skutečností nebo zažít „La Hague“ tzv. na vlastní kůži, to ale vidí jinak:

"Lagali so nam. Še dalje lažejo. Zdaj jim ne verjamemo več nič" je povzel Jungk kmete in ribiče, s katerimi je govoril,

To je bilo v začetku 60tih let, ko se je Francija odločila okrevati z proizvodnjo jedrskega orožja z plutonijem iz izrabljenega jedrskega goriva.

Gradnja prvega dela tega kompleksa je trajala od leta 1962 do leta 1966.
V tem času se je že v številnih državah začelo formirati protijedrsko gibanje, ki je že čutilo, da je t.i. "prijazna raba jedrske energije" samo prikrita fraza za povsem novo obliko nasilja, Razmere v La Hague-u so jim dale prav: "Takrat, ko so jim odvzeli tla na vetrovni ploščadi, kjer zdaj stoji obrat za ponovno obdelovanje, so verjeli, da je to posel njihovih življenj. Kajti tukaj so tla obraščena z redko travo, ne posebej rodovitna ter bila dalj časa neobdelana, Zdaj se tu menda postavlja tovarna za proizvodnjo televizorjev.
Drugi so govorili o podjetju, ki bo proizvajalo pralne stroje, zamrzovalnike, kuhinjske mešalnike in druge gospodinjske aparate" (str.30 v nemški verziji

„Obelhávali nás, stále dokola nás obelhávali. Teď jim už nevěříme vůbec nic“ shrnuje Jungk názor rolníků a rybářů, s nimiž hovořil. To bylo počátkem šedesátých let, kdy se Francie rozhodla získávat z vyhořelého jaderného paliva plutonium k výrobě jaderných zbraní.

Stavba první části komplexu trvala od roku 1962 do roku 1966. V té době se už v mnoha zemích formovalo protijaderné hnutí, které cítilo, že tzv. mírové využití jaderné energie je jen zastírací fráze pro zcela nové formy násilí. Poměry v La Hague jim dávaly za pravdu: „Tehdy, když jim sebrali půdu na větrné náhorní plošině, kde nyní stojí přepracovací závod, si mysleli, že udělali svůj životní obchod. Protože sporou trávou porostlá půda zde není moc úrodná a zůstávala už delší dobu neobdělaná. Teď se tu prý postaví továrna na výrobu televizorů. Jiní výkupci mluvili o podniku, který bude vyrábět pračky, ledničky, kuchyňské roboty a jiné přístroje pro domácnost.“ (str. 40). Když se pak už skutečný účel továrny

knjige).
Potem, ko se pravi namen tovarne ni več skrival, so politiki in uslužbenci francoskega jedrskega urada sprožili propagando o neškodljivosti in absolutni varnosti objekta v gradnji.
Taktno so prikrivali na primer tudi to, da je bil polotok v Normandiji, ki ga s treh strani obliva atlantski ocean, izbran za gradnjo Obrata za ponovno obdelovanje tudi zato, da se v primeru atomske nesreče enostavno izolira od celine. In njegovi prebivalci bi prejeli največje odmerke sevanja.

ČLOVEŠKI MATERIAL

"V kolikor je nekdo v vroči coni dlje, kot sem mu povedal po predpisih, ga odrežem preprosto z izklopom kisika," citira Jungk Patrica Fleuryho, ki je v La Hague-u skrbel za to, da zaposleni niso dobili pretirano velikih odmerkov radiacije.
"Ne samo nehvaležna, najbrž je povsem nemogoča neposredna naloga v tem najnevarnejšem delovanju cikla jedrskega goriva. Ker povsod v tej "razbiti prodajalni" pušča strupen radioaktivni zrak skozi vedno

nedal utajit, spustili politici a úředníci z francouzského atomového úřadu propagandu o neškodnosti a absolutní bezpečnosti budovaného zařízení. Taktně přitom zamlčeli např. to, že poloostrov v Normandii, omývaný ze tří stran Atlantickým oceánem, byl pro stavbu přepracovacího závodu vybrán také proto, že by se v případě jaderné havárie dal snadno izolovat od ostatní pevniny. A jeho obyvatelé by schytali maximální dávky radiace...

Lidský materiál

„Když se někdo zdržuje v horký zóně dýl, než jsem mu přikázal, prostě mu odříznu kyslík“ cituje Jungk Patrica Fleuryho, který v La Hague dbá na to, aby zaměstnanci nedostávali příliš vysoké dávky ozáření. „Nejen nevděčná, nýbrž dokonce přímo nesplnitelná úloha v tomto nejnebezpečnějším provozu cyklu nukleárního paliva. Protože všude v tomto ´rozbitým krámu´ prosakuje jedovatý radioaktivní vzduch ze stále nových trhlin, aby

nove razpoke. Takoj pride v stik z lasmi (ki morajo biti prekriti), z kožo (mora biti zaščitena z plastiko ali kakih drugim materialom), z očmi (potrebna so dobela očala) ali z dihalnimi potmi (obvezni zaščitni respiratorni filter)," piše Jungk (str. 16 v nemški izdaji knjige).
S sklicevanjem na nekdanje delavce obrata in na vire iz strokovnih revij do ponatankosti opisuje premnoge napake, ki so bile v La Hague-u v 70tih letih na dnevni ravni.
Ali je za njimi stala napačna tehnologija, konstrukcijski problem ali človeška napaka, vedno so bile s strani vodstva obrata in pristojnih uradnih organov težave pometene pod preprogo, zanikane.
Izjava o tem, kako so v obratu za najbolj nevarno delo najemali začasne delavce, zveni skoraj neverjetno.
To so bili običajno ljudje, dolgotrajno registrirani kot brezposelni, brez posebnih kvalifikacij, a tudi naivni študentje, ki so v tem videli edino možnost relativno dobrega zaslužka:

"V vaseh okrog "centra" kot sta Jobourg in Beamont, so se pojavila številna mala podjetja,

se okamžitě dostal do styku s vlasy (které mají být zakryty), s kůží (která má být zahalena látkou), očima (které by měly být schovány za tlustými brýlemi) nebo s dýchacímu cestami (které by měl chránit respirační filtr)“ píše Jungk (str. 27). Podrobně popisuje s odvoláním na bývalé pracovníky závodu i na zdroje z odborných časopisů dlouhou řadu závad, které byly v La Hague v 70. letech na denním pořádku.

Ať už za nimi stály chybné technologie, konstrukční vady nebo lidská selhání, vždy byla ze strany vedení závodu i úřadů snaha je tutlat, popírat a zlehčovat. Až neuvěřitelně zní výpověď o tom, jak byli do závodu najímáni zaměstnanci na ty nejnebezpečnější práce.

Jsou to zpravidla dlouhodobě nezaměstnaní, nekvalifikovaní lidé, ale i naivní studenti, kteří vidí jen možnost relativně vysokého výdělku:

„V městečkách kolem ´centra´, jako jsou Jobourg a Beaumont, vznikly četné malé podniky,

katerih edina dejavnost je pridobivanje delovne sile, delavci so potem posredovani v "fabriko" za ure ali dneve.

Za bilanco teh obsevanih ljudin(začasno zaposlenih) tako ni odgovoren obrat, pač pa zasebna agencija za zaposlovanje (trgovec s sužnji).

Ali so že pred tem delali v kakem jedrskem obratu in bili radioaktivnemu žarčenju izpostavljeni tudi tam, nihče ne vpraša. Običajno dobijo ravno "najbolj umazana" opravila, dela, ki so najbolj nevarna za zdravje. Vedno so prvi, ki so poslani v sevalna območja, za izvajanje pripravljalnih del za strokovnjake.
Morajo npr. zavarovati razpoko in vstopno zanko, skrbijo za kontaminirano perilo ali shranjujejo radioaktivni odpad v plastične vreče. Pri tem morajo koliko je možno zadrževati dih, da se radioaktivni prah ne dviguje."
Lahko bi ugovarjali, da za delo v tako nevarnih okoliščinah nihče nikogar ne sili.
Vsekakor je svobodna izbira, ki pa bi morala biti podprta z dovolj resničnih informacij, ne z lažmi in polresnicami.

jejichž jedinou činností je obstarávat pracovní síly, které jsou potom zprostředkovány na hodiny či dny ´fabrice´.

Za bilanci ozáření těchto lidí (interimaire) tedy není zodpovědná továrna, ale soukromá personální agentura (obchodník s otroky).

Jestli už předtím nepracovali v nějakém jaderném zařízení, se nikdo neptá.

A tak se jim dává ta zdraví nejnebezpečnější práce, jsou jako první posíláni do zamořených zón, aby provedli přípravné práce pro odborníky.

Musejí např. odstínit trhlinu a vytvořit v ní vstupní smyčku nebo naložit zamořené prádlo do umělohmotných pytlů. Přitom by měl člověk pokud možno zadržet dech, aby nevířil radioaktivní prach.“

Lze jistě namítnout, že nikdo nikoho k práci v takto nebezpečném provozu nenutí. Jenže svobodné rozhodnutí předpokládá mít k dispozici dostatek pravdivých informací, nikoli lží a polopravd.

V primeru jedrskih naprav je treba upoštevati dodatna dejstva: gre za neznana tveganja, v nepredstavljivem obsegu trgovanja, spričo relavantnosti lastnega (tudi duhovnega) zdravja, nihče jih ne priznava.

Dolgoročno lahko dela v takem obratu samo nekdo, ki trdno verjame v Božjo zaščito svojega zdravja (toda koliko ljudi je takih?) ali nekdo, do katerega je življenje zelo surovo, da mu ni več mar.

Take osebe so nato nagnjene k iracionalnemu hazardiranju, cinični brezobzirnosti ali "splahovanju" težav z alkoholom.

ZNANSTVENIKI NOVE DOBE

Od leta 1977, ko je Jungkova knjiga "Jedrska država" prvič izšla, se je spremenil svet k nerazpoznavnemu.

Nevarnosti, povezane z jedrsko energijo, pa niso niti najmanj izginile.
Še vedno obstajajo tveganja, presegajoča te, s katerimi so se ljudje preteklih stoletij morali soočati.

V případě jaderných zařízení k tomu přistupuje i fakt, že se zde jedná o rizika dosud neznámých a nepředstavitelných rozměrů, která si s ohledem na své (i duševní) zdraví raději nechce nikdo připouštět. Dlouhodobě pracovat v takovém zařízení může buď jen ten, kdo pevně věří v boží ochranu svého zdraví (ale kolik takových doopravdy je?), anebo ten, kdo je svým životem tak zdecimovaný, že už je mu všechno jedno. Takový člověk pak mívá sklon k iracionálnímu hazardérství, cynické bezohlednosti nebo ke „splachování“ svých problémů alkoholem.

Vědci nové doby

Od roku 1977, kdy vyšla Jungkova kniha Atomový stát poprvé, se změnil svět k nepoznání.

Nebezpečí, spojená s jadernou energetikou, však nezmizela ani v nejmenším.

Stále jsou to rizika dalece překračující to, s čím museli žít lidé minulých staletí.

Čeprav je Jungk izdal svojo knjigo še preden sta se zgodili najbolj znani jedrski nesreči v Črnobilu in Fukušimi, so se njegove svarilne napovedi v celoti uresničile.

Nenaseljiva območja za več generacij, zastrupljena tla, neužitni pridelki, mutirani organizmi in genetske okvare bodočih generacij so dandanes žalostna realnost.

Tudi naravna tendenca ljudi - osvoboditi se strahu- ki je obstajala že "dolgo pred našim časom", ne spremeni ničesar.

Ja, nekateri od teh, ki so bili hitro evakuirani iz najbolj prizadetij območij okrog elektrarne, se kljub vsem svarilom vračajo v svoje domove, vrtičkajo in se trudijo živeti povsem normalno življenje.
Japonska je po večletni prekinitvi, prisilni po tragediji v Fukušimi, ponovno zagnala svoj nuklearni program.

"Tveganja za nesrečo ni mogoče izključiti brez tehnične opreme," trdijo zagovorniki jedrske energije.

Ačkoli Jungk psal svou knihu ještě před nejznámějšími jadernými haváriemi v Černobylu a Fukušimě, naplnila se jeho varování zcela přesně.

Území neobyvatelná po několik generací, otrávená půda, nepoživatelné plodiny, zmutovaní živočichové a genetická poškození nových lidských pokolení jsou dodnes smutnou realitou.

Nic na tom nemění ani přirozená tendence člověka osvobozovat se od strachu z toho, co se stalo „už dávno“.

Ano, někteří z těch, kteří byli narychlo vyhnáni z nejzasaženějších zón kolem havarovaných elektráren, se přes všechna varování se do svých domovů vrací, pěstují tam plodiny, snaží se žít své normální životy. Japonsko se dokonce po několikaleté pauze, vynucené Fukušimskou tragédií, vrátilo ke svému jadernému programu.

„Riziko havárie nelze vyloučit u žádného technického zařízení“, tvrdí zastánci jádra.

Z raziskovanjem jedrske tehnologije je povezan popolnoma nov fenomen. Jungk ga opisuje na naslednji način:

"Če hočeš današnje dni raziskovati, potrebuješ običajno precejšnja sredstva in drage tehnične aparature, ki ne pripadajo tebi, pač pa neki inštituciji.
Zato mora raziskovalec predložiti čim bolj verodostojna dokazila o tem, da je njegov projekt smiseln in ima možnosti za uspeh.

Že v fazi načrtovanja je potrebno upravičiti rezultate, ki nikakor niso ocenljivi.

Če je njegov predlog sprejet, je potem pod konstantnim pritiskom, da uspe.
Priznati napako zdaj - je zelo težko in ja, v določenih okoliščinah nemogoče.
Tako nova vrsta znanstvenikov nič več ne dvomi, kar je najpomembnejša karakteristika vseh raziskav, ampak špekulira v svojo potrditev.

Za podporo menedžmenta in uradnikov morajo izžarevati ne le optimizem in odločnost, temveč tudi vztrajnost - zvestobo svojim začetnim - morda povsem

Přesto je s výzkumem jaderných technologií spojen zcela nový fenomén. Jungk ho popisuje následovně:

„Kdo se dnes chce věnovat výzkumu, potřebuje značné technické prostředky a drahé technické aparatury, které nepatří jemu, nýbrž nějaké instituci. Proto musí, pokud možno věrohodně, dokázat nějakému grémiu smysl svého záměru a šance na úspěch.

Již ve stadiu plánování má odůvodnit výsledky, které ještě vůbec nejsou odhadnutelné. Je-li jeho návrh přijat, nachází se pod neustálým tlakem na úspěch. Připustit nějaký omyl je teď už velmi těžké a za určitých okolností nemožné. Tak vznikl nový typ vědce, už ne povinovaného pochybností jako nejdůležitější vlastností všeho bádání, ale spekulací a jejím potvrzením. Aby si zajistil trvalou přízeň manažerů a ministerských úředníků, musí z něho vyzařovat nejen optimismus a odhodlání, ale musí především demonstrovat tvrdohlavou věrnost svým počátečním -

napačnim - predstavam" (str. 53-54 v nemški različici).

Z drugimi besedami: že od časa srednjega veka je moral znanstvenik, ki je želel nastopiti z določenimi tezami, najprej sam formulirati vse protiargumente in ga enega za drugim ovreči.

Šele takrat lahko pride do javne razprave o kritičnih vprašanjih, ki jih postavljajo drugi znanstveniki in njegovega odgovarjanja, dokazovanja s pomočjo izračunov in poskusov.
Danes za znanstvenika zadošča, da dela z odstotno verjetnostjo in zaključi z izrazi kot so "skoraj, očitno, minimalno" in podobno.

V primeru jedrskih raziskav to pomeni riziko za katastrofo z vsemi možnimi posledicami podcenjevanja ali sprejeti kot nujno zlo na poti do nove prihodnosti za človeštvo.

Nuklearna energija zato ne bi smela biti le ena nova oblika energije, že v osnovi spreminja človeka in naša življenja. Jungk navaja kot primer nemškega fizika Wolfa Häfele-a, izumitelja tipa reaktorja "Schnellen Brüters".

možná zcela mylným – představám“ (str. 62).

Jinými slovy: už od dob středověké scholastiky musel vědec, který chtěl vystoupit s určitým tvrzením, nejprve sám zformulovat všechny protiargumenty a jeden po druhém je vyvrátit. Pak teprve se mohl vystavit ve veřejné debatě palbě otázek ostatních vědců a své odpovědi dokázat pomocí výpočtů a pokusů. Dnes vědcům postačí pracovat s určitým procentem pravděpodobnosti a své závěry doplnit výrazy jako „téměř, zřejmě, minimálně“, a podobné.

V případě jaderného výzkumu to znamená rizika možných havárií se všemi možnými následky bagatelizovat, případně je brát jako nutnou daň za cestu k nové budoucnosti lidstva. Jaderná energetika tedy nemá být jen novou formou výroby energie, ale má zásadně změnit člověka, jeho uvažování i život. Jungk cituje jako příklad německého fyzika Wolfa Häfeleho, vynálezce tzv. rychlých množivých reaktorů.

Ti reaktorji uporabljajo uranov izotop 238, v nasprotju s klasičnimi reaktorji, v katerih se uporablja skoraj izključno uran 235.
Še današnji čas jedrski inženirji govorijo: "Če bi kot energijo uporabljali cepljenje plutonija, ki nastaja v "Schnellen Brüters" reaktorjih z uranom 238, bi lahko z zalogami goriva pokrivali sedanje potrebe po energiji več sto let"(www.cez.cz). Tovrstna vizija neposredno spodbuja k širšim razmislekom, presoji.

Häfele je nuklearno energijo videl kot pot proti novemu svetovnemu redu, k "centralno upravljani globalni državi, v kateri nove tehnologije in nova socialna struktura vnašata vzajemno simbiozo" (str. 44 v nemški verziji knjige).
Ne le Häfele, tudi veliko njegovih kolegov je sanjalo (in morebiti še sanja?) o "dinamičnem vodenju države in gospodarstva"(str.44), z drugimi besedami o totalitarnem režimu, kjer se vsakega nasprotnika utiša in odstrani.

Da to niso neutemeljeni strahovi, ponazarja Jungk na več primerih iz različnih držav. Na primer Ronald M. Fluegge, varnostni

Tyto reaktory využívají izotop uranu 238, na rozdíl od klasických reaktorů, ve kterých je využíván téměř výhradně uran 235.

Ještě dnes mluví jaderní inženýři o tom, že „pokud by energetika využívala štěpitelné plutonium vyrobené rychlými množivými reaktory z uranu 238, mohly by zásoby paliva pokrývat současné energetické potřeby stovky let“ (www.cez.cz). Taková vize přímo vybízí k širším úvahám.

Häfele viděl jadernou energetiku jako cestu k novému světovému řádu, k "centrálně řízenému celosvětovému státu, v němž by nová technologie a nová sociální struktura vstoupily do vzájemné symbiózy“ (str. 54).

Nejen Häfele, ale i mnozí jeho kolegové snili (a dosud snad sní?) o "dynamických vůdčích silách ve státě a hospodářství" (str.53), jinými slovy o totalitním režimu, kde je každý odpůrce oněch vůdčích sil umlčen a odstraněn.

Že nejde o plané obavy, dokládá Jungk na řadě příkladů z různých zemí. Například Ronald M. Fluegge, bezpečnostní analytik

analitik ameriškega jedrskega nadzornega organa (Nuclear Regulatory Commision - NRC) je 20. oktobra 1976 demonstrativno odstopil s funkcije.
V odprtem pismu vodstvu je med drugim napisal:
"Omogočamo, da desetine velikih jedrskih objektov obratuje kljub neustreznim varnostnim ukrepom in nevarnosti hude nuklearne nesreče v naseljenih območjih.

Pripravljamo varnostne ekspertize, ki so skrbno cenzurirane in prikrivajo največje varnostne probleme. Javnosti zatajujemo analize, ki razkrivajo različna neprijetna odkritja jedrske varnosti."

In na koncu še dodaja:
"Zaposleni v NRC se bojijo govoriti odkrito iz strahu pred preganjanjem, represijo in izgubo službe. Jaz sem si zdaj našel nov položaj zunaj komercialnega jedrskega programa, od koder lahko govorim svobodno" (str.89-90 v nemški knjigi).

Pritisk na to, da bi ljudje iz jedrske industrije govorili "v en glas", ima veliko oblik.

amerického dozorčího úřadu (Nuclear Regulatory Commission - NRC), svůj post demonstrativně opustil 20. října 1976.

V otevřeném dopise vedení úřadu mimo jiné napsal: „Připouštíme, aby tucty velkých jaderných zařízení přes nedostatečné zajištění a rizika těžkých havárií pracovaly v obydlených oblastech. Vyhotovujeme bezpečnostní expertizy, které jsou pečlivě cenzurovány, aby zakryly největší nedostatky. Zatajujeme veřejnosti analýzy, které odkrývají mnoho problémů jaderné bezpečnosti.“ A v závěru dodává:

„Zaměstnanci NRC se bojí otevřeně mluvit ze strachu před pronásledováním, represemi a ztrátou pracovního místa.

Já jsem si teď našel novou pozici mimo komerční jaderný program, odkud mohu svobodně mluvit“ (str. 97, 98).

Tlak na to, aby lidé z jaderného průmyslu mluvili „jedním hlasem“, měl mnoho podob.

Ko so potekali npr. v takratni Zahodni Nemčiji masovni protesti nasprotnikov jedrske energije, so morali zaposleni družbe Preussen Elektro, ki je operater Jedrskih elektrarn Brokdorf in Itzehoe, podpisati poziv vladi za nadaljevanje razvoja "Schnellen Brüters" reaktorja.
Vsakdo, kdor prostovoljno ni podpisal, je bil deležen različnih sankcij, vključno z degradacijo na slabše plačano delovno mesto, kjer ni bilo mogoče tako zlahka dostopati do "neželenih" informacij.
Jungk navaja, da je bilo v Centru za atomsko raziskovanje Karlsruhe sledeče:
Njihova pravila prepovedujejo vsem predavati ali se javno izražati brez da bi se vodstvu predhodno predložilo besedilo v pisni obliki - za oddobritev. Nekateri znanstveniki so dobili prepoved predavati v celoti.

Když se kupř. konaly v tehdejším západním Německu masivní protesty odpůrců jádra, museli pracovníci firmy Preussen Elektra, provozovatele jaderných elektráren v Brokdorfu a Itzehoe, podepisovat výzvu vládě, aby pokračovala ve vývoji rychlých množivých reaktorů. Kdo „dobrovolně“ nepodepsal, toho čekaly různé ústrky včetně přeložení na méně placenou práci, kde se nemohl tak snadno dostat k nežádoucím informacím. Stejné to bylo podle Jungka i v ústavu jaderného výzkumu v Karlsruhe.

Jeho publikační řád zakazoval komukoli proslovit přednášku nebo projev bez toho, že by písemně připravený text schválilo vedení. Někteří vědci měli zakázáno přednášet úplně.

JEDRSKA MAFIJA

Ko ustrahovanje ne pomaga, mora postati jasno, da je grožnja mišljena resno.
v "Jedrski državi" lahko podrobno preberemo o primeru Karen Silkwood, ki deluje kot

Jaderná mafie

Když zastrašování nepomůže, je třeba dát najevo, že je hrozba myšlena vážně. V Atomovém státě se můžeme podrobně dočíst o případu Karen Silkwoodové, který vypadá jako z

ena dobro dodelana kriminalka. Gre za dogajanje, ki je resnično:

"Truplo 28letne laborantke, ki je delala v tovarni plutonija koncerna Kerr-McGee, je bilo najdeno 13. novembra 1974 ob avtocesti iz Crescent-a proti Oklahomi nedaleč od njenega avtomobila. Domnevno - to je bila kasneje uradna ugotovitev - je voznica zaspala za volanom, ker je bila pod vplivom močnih pomirjeval. Sum, da tukaj nekaj ni res, se je pojavil zelo hitro. Dva moška, ki sta jo čakala blizu kraja nesreče- reporter New York Times-a David Burnham in Steven Wodka, sindikalni funkcionar OCAW-a(Oil-Chemical&Atomic Workers) sta ugotovila, da so pomembni dokumenti, ki jih je imela Silkwoodova zanju, po nesrečnem dogodku izginili.
Šlo se je za dokaze o resnih kršitvah varnostnih predpisov njenega delodajalca, za katere je bila mlada laborantka pooblaščena.

Ti dokumenti so navajali, da je bilo v letih 1970-1974 v tovarni tega koncerna kontaminiranih s plutonijem 87 zaposlenih v 24 različnih nesrečah. Karen je bila ena izmed njih.

dobře natočené detektivky. Jde však o událost veskrze skutečnou:

„Mrtvola 28leté laborantky, pracující v továrně na plutonium koncernu Kerr-McGee, byla nalezena 13. listopadu 1974 nedaleko jejího vozu na dálnici v Oklahomě. Podle oficiálního nálezu havarovala, protože si předtím vzala silné uklidňující prostředky. Podezření, že vše mohlo být jinak, se objevilo velmi brzy. Dva muži, kteří na ni čekali nedaleko místa nehody - reportér New York Times a odborový funkcionář firmy - zjistili, že důležité dokumenty, které jim měla Silkwoodová na schůzce předat, zmizely.

Šlo o četné doklady o těžkých přestupcích jejího zaměstnavatele proti bezpečnostním předpisům, kterých se mladá laborantka zmocnila.

Stálo v nich, že od roku 1970 do roku 1974 bylo v jedné továrně koncernu kontaminováno plutoniem 87 zaměstnanců při 24 různých nehodách. Karen byla jednou z nich.

Septembra 1974 je skupaj z dvema drugima članoma njene operativne ekipe potovala v Washington, da bi tam vložila na sodišče tožbo zoper firmo zaradi zdravja ogrožajočih delovnih pogojev.
Posebna pozornost je bila namenjena njenim trditvam, da je firma Kerr-McGee ponarejala poročila o nadzoru in spremljajoče rentgenske posnetke, ki so pokazali napake na gorivnih palicah...

Po smrti Karen so morali iti vsi zaposleni Obrata na preverjanje z detektorjem laži.
Zastavljali so jim vprašanja kot so:
Ste član sindikata?

Ste kdaj obsežneje gorovili s Karen Silkwood?

Kadite marihuano ali jemljete kakšne druge narkotike?

Ste bili v stiku z ljudmi iz televizije ali časopisov?

Kdor je zavrnil test ali ga ni uspešno opravil, je bil odpuščen ali degradiran na drugo delovno mesto (str.83-86 nemška verzija).

V září 1974 cestovala se dvěma kolegy do Washingtonu, aby tam jménem odborů vedla před soudem žalobu na firmu kvůli zdraví ohrožujícím pracovním podmínkám. Zvláštní pozornost byla věnována jejímu tvrzení, že firma Kerr-McGee zfalšovala kontrolní zprávy a doprovodné rentgenové snímky, které dokládaly defekty na palivových tyčích ...

Po smrti Karen se museli všichni zaměstnanci závodu nechat prověřit na detektoru lži.

Přitom dostávaly otázky typu:

Jste členem odborů?

Mluvil jste někdy obšírněji s Karen Silkwoodovou?

Kouříte marihuanu nebo užíváte jiná narkotika?

Byl jste v kontaktu s lidmi od televize nebo od novin?

Kdo se testu nepodrobil nebo ho úspěšně nesložil, byl propuštěn nebo přeřazen na jiné pracoviště“ (str. 92-94).

Primere odstranitve nezaželjenih ljudi s pomočjo prikazanih prometnih nesreč dokazuje Robert Jungk tudi z dogajanjem v Zahodni Nemčiji.

Strokovni direktor Ljudske univerze (Volkshochschule), inštitucije, ki organizira predavanja in tečaje za javnost najrazličnejših tematik, je osebno predaval o kritičnosti jedrske energije.

Vsakič pred predavanjem mu je bilo dano na znanje, da izvedba le tega ni zaželjena.
Po enem od teh predavanj je umrl v prometni nesreči.

V drugem primeru je matematik Gerhard Osius, kritično nastopajoč do gradnje skladišča jedrskih odpadkov Würgassen, opazil na svojem avtomobilu manipulacijo, ki bi pri vožnji privedla od padca koles iz osi.

Tudi v tem primeru so bile preiskave v prazno.

Jedrska industrija je skratka polje, ki privlači mafije vseh vrst.
Drugače ni bilo niti po jedrski katastrofi v Fukušimi, kjer je Jabuza, japonska mafija, prikrito ukrepala.

Případy odstraňování nepohodlných lidí prostřednictvím fingovaných dopravních nehod dokládá Robert Jungk i několika příklady ze západního Německa. Jistý ředitel lidové univerzity („Volkshochschule“, instituce, která pořádá přednášky a kurzy pro veřejnost na nejrůznější témata), pronesl osobně řadu kritických přednášek o jaderné energii. Před každou z nich mu bylo dáváno důrazně najevo, že jeho vystupování není žádoucí. Po jedné z těchto přednášek zahynul při autonehodě. V jiném případě matematik Gerhard Osius, kriticky vystupující proti výstavbě skladu jaderného odpadu ve Würgassenu, zpozoroval na svém automobilu manipulace, které by při jízdě vedly k odpadnutí kola od nápravy. I v těchto případech vedlo vyšetřování do ztracena...

Jaderný průmysl je zkrátka oborem, který přitahuje mafiány všeho druhu. Nejinak tomu bylo i po jaderné havárii ve Fukušimě, kde se jakuza (japonská mafie) snažila vystupovat v rouše

"V Tohoku, območju uničenem od potresov in cunamija, so kriminalne tople vključene v vseh različnih vidikih obnove od uničenja do odstanitve ostankov in odpadkov.

Policija preiskuje 37 primerov, ki vključujejo dejavnosti kriminalnih skupin.

V maju2012 so aretirali Makota Owado, visoko postavljenega člana zločinskega sindikata Sumijoshikai za nezakonito pošiljanje delavcev jedrski elektrarni Fukušima skozi fronte njegovih podjetij,

Tesne odnose med mafijo in jedrsko elektrarno je razkril novinar Tomohiko Suzuki.

Po njegovem mnenju je bila mafija že na začetku "fukušimske katastrofe" v okolju elektrarne" (Ihned,11.2.2013).

DRŽAVA SE OTRESA SVOJE ODGOVORNOSTI PRI JEDRSKIH VPRAŠANJIH

Poleg klasičnih kaznivih aktivnosti obstaja še večja nevarnost. Medtem, ko v nasprotju z mafijskimi šefi,

beráńčím: „V Tohoku, oblasti zničené zemětřesením a tsunami, se kriminální gangy zapojily do všech různých aspektů obnovy od demolicí až po odklízení trosek a odpadků.

Policie vyšetřuje 37 případů zahrnujících aktivitu zločineckých skupin. V květnu 2012 zadržela Makota Owadu, vysoce postaveného člena zločineckého syndikátu Sumijoši-kai, za nelegální posílání dělníků do jaderné elektrárny Fukušima prostřednictvím nastrčených firem.

Blízké vztahy mezi mafií a jadernou elektrárnou odkrýval novinář Tomohiko Suzuki.

Podle něj se mafie pohybovala kolem Fukušimy od samotného počátku katastrofy“ (Ihned 11.2.2013).

Stát se v jaderných otázkách zbavuje odpovědnosti

Kromě klasické kriminální činnosti je zde však další, ještě větší nebezpečí. Zatímco proti mafiánům má demokratická

demokratična družba ima zakone, policijo, sodišča, se politikov, ne glede na to, ali delujejo iz nesposobnosti ali zavestnega kršenja interesov prebivalstva, ne preganja.

Ponavlja se vedno znova, od danes že pozabljenih nesreč v raziskovalnih središčih ali vojaških obratih do najbolj znane katastrofe jedrskih elektrarn:

Prizadeta javnost prejme zmedene in protislovne informacije, načrt evakuacije zataji, pomoč teče precej bolj v smeri jedrskega lobija kot oškodovanemu prebivalstvu.

Zapomnimo si izkušnje iz Fukušime: Zaradi nesrečeje moralo približno 150 000 ljudi zapustiti svoje domove, polja, obdelovana generacije prednikov, izgubili so službe, svete kraje in grobove svojih ljubljenih, prijatelje in lokalne skupnosti.

In država?

Po številnih zmedenih navodilih, ko je na primer del prebivalstva bil evakuiran v še bolj radioaktivna območja, kot so tam, od koder so morali iti, se je

společnost zákony, policii a soudy, tak politici, jednající ať z nekompetentnosti nebo zcela vědomě proti zájmům občanů, jsou nepostižitelní. Opakuje se to stále dál, od dnes už zapomenutých nehod ve výzkumných střediscích nebo vojenských zařízeních až po nejznámější katastrofy jaderných elektráren: zasažená veřejnost dostává zmatené a protichůdné informace, evakuační plány selhávají, pomoc směřuje spíš k jaderné lobby než k postiženým lidem. Vzpomeňme jen na zkušenost z Fukušimy: v důsledku havárie muselo opustit své domovy asi 150 tisíc lidí, kteří většinou přišli naprosto o všechno. V zamořené oblasti museli zanechat své domovy a jejich vybavení, políčka obdělávaná mnoha generacemi, přišli o svá zaměstnání, posvátná místa a hroby svých blízkých, přátele a vztahy v místních komunitách. A stát?

Po mnoha zmatených instrukcích, kdy např. část obyvatel byla evakuována do ještě zamořenějších míst, než odkud

država distancirala od svoje odgovornosti in ljudi prepustila svoji usodi. O tem je Jan Beránek v svojem komentarju za Greenpeace publikacijo "Lekce z Fukušimy" leta 2012 (eno leto po katastrofi) napisal: "Japonska je ena izmed treh držav na svetu, katera odgovornosti lastnika jedrske elektrarne za povzročeno škodo - in zato niti zneska odškodnine - ne omejuje. Tamkajšnja zakonodajna oblast ne ureja podrobnosti in ne določa nobenih pravil za plačilo odškodnin ali na kakršen koli način ne opredeljuje kdo ima pravico odškodnine in kdo ne... TEPCO vse te vrzeli v zakonodaji izkorišča za pavšalno zavrnitev zahtevkov za odškodnino z argumentom, da dotični nima nobene pravice do odškodnine. Te družine, ki so imele srečo in zadosti potrpežljivosti za izpolnjevanje obsežnih in zapletenih obrazcev (treba je bilo razumeti daljša in zapletena navodila) so prejele prvi paket odškodnine v višini 13 000 dolarjev.

Ta znesek je ob skromnem življenju na Japonskem dovolj za plačilo tekočih stroškov za 2 ali 3 mesece, pri čemer so denar ljudem izplačali šele po večih mesecih in to je bilo do zdaj vse, odešli, dal od nich ruce pryč. K tomu Jan Beránek v komentáři pro Greenpeace „Lekce z Fukušimy“ z roku 2012 (rok po havárii):

„Japonsko je jednou ze tří zemí na světě, které zodpovědnost majitele jaderné elektrárny za způsobené škody – a tedy ani výši vyplacených kompenzací – nijak neomezují. Tamní legislativa však neupravuje podrobnosti a nestanovuje žádná pravidla pro vyplácení náhrady škod, ani nijak nedefinuje, kdo má na kompenzace nárok a kdo už ne.... TEPCO všech těchto mezer v zákoně využívá k tomu, aby paušálně odmítalo řadu žádostí s tím, že dotyčný nemá na náhradu nárok. Ty rodiny, které měly štěstí a dostatek trpělivosti k vyplnění rozsáhlých a složitých formulářů (a k pochopení ještě delších a složitějších pokynů), dostaly první balíček odškodného ve výši 13 000 dolarů. Tato částka při skromném životě stačí v Japonsku na úhradu běžných nákladů na dva nebo tři měsíce, ovšem lidem byla vyplacena až po mnoha měsících a je to také

kar so dobili.

Šele leta 2017, torej 6 let po nesreči, je japonsko sodišče razsodilo, da vlada in družba TEPCO, operater jedrske elektrarne Fukušima, nosijo odgovornost za nastalo situacijo, ker niso zagotovili zadostnih varnostnih ukrepov, čeprav so o riziku cunamija vedeli najmanj od leta 2002.

Hkrati je sodišče naložilo vladi plačilo odškodnin prebivalstvu, skupaj 500 milijonov jenov (skoraj 100 milijonov kron/4 milijonov €).
Država pogosto zataji ne le pri jedrskih nesrečah. Nekaj od tega je poznano tudi prebivalcem določenih občin na Češkem, katere je vlada opredelila kot možne lokacije za shranjevanje jedrskih odpadkov.
Župani teh občin se že leta pritožujejo, da država z njimi ne vodi čiste igre, poskuša jih izključiti iz procesa odločanja in jim prikriva pomembne informacije, Da bi strli odpor, so se trudili podkupovati z različnimi "kompenzacijami".
Vsako leto občine organizirajo protestne shode, lanskoletni je bil pod sloganom: "Dovolj nam je arogance državne oblasti".

zatím vše, co dostali.“

Až v roce 2017, tedy 6 let po havárii, rozhodl japonský soud, že vláda a firma TEPCO, provozovatel jaderné elektrárny, nesou odpovědnost za to, že nezajistily dostatečná bezpečnostní opatření, přestože o riziku tsunami věděly nejméně od roku 2002.

Zároveň soud vládě nařídil vyplatit poškozeným odškodnění v celkové výši 500 milionů jenů (téměř 100 milionů korun).

Stát ovšem často selhává nejen při jaderných haváriích. Své o tom vědí i obyvatelé obcí v ČR, které vláda vytipovala jako možné lokality pro trvalé úložiště jaderného odpadu.

Starostové z těchto obcí si už léta stěžují, že s nimi stát vede nečistou hru, snaží se je vyšachovat z rozhodování a zatajuje jim důležité informace. Aby zlomil jejich odpor, snaží se je uplácet různými "kompenzacemi". Každý rok pořádají obce protestní pochody, ten loňský pod výmluvným názvem "Už máme dost arogance

Gradnja globokega skladišča za radioaktivne odpadke je tako signifikanten poseg v pokrajino in življenje ljudi v njej, da ni primerljiva z nobenimi drugimi gradbenimi projekti.

Nuklearni odpadki so neželjena zapuščina jedrske energije , ki jo puščamo nešteto generacijam, ki prihajajo, dobesedno pravnukom naših pravnukov...

JEDRSKI LOBI IN TOTALITARNA IDEOLOGIJA

Robert Jungk ugotavlja, da nuklearna industrija predstavlja najboljšo podlago za totalitarno državo. Tam se državljanov nič ne vpraša, samo pove se jim vse "modre" odločitve in trda prede vsem, ki bi nasprotovali. Zato se trenutno jedrske elektrarne največ gradijo na Kitajskem, medtem ko jih demokratične države, večinoma pod pritiskom protestov svojih državljanov postopno opuščajo.

Izkušnje kažejo, da so k totalitarnim metodam obravnavanja državljanov nagnjene tudi demokratične države, kar je postalo zelo očitno ob sprejemanju "ukrepov" zoper

státní moci". Stavba úložiště jaderného odpadu je přitom tak zásadní zásah do území a života obyvatel, nesouměřitelný s žádnou jinou stavbou.

Jaderný odpad je nechtěné dědictví jaderné energetiky, které zanecháváme nespočetné řadě dalších generací, doslova pravnukům našich pravnuků ...

Jaderná lobby a totalitní ideologie

Robert Jungk výstižně poznamenává, že pro jaderný průmysl je nejlepší základnou totalitní stát. Ten se občanů na nic neptá, pouze jim sděluje svá "moudrá" rozhodnutí a tvrdě postihuje každého, kdo by jim odporoval. Proto se také v současnosti staví nejvíce jaderných elektráren v Číně, zatímco demokratické země je většinou pod vlivem protestů svých občanů postupně odstavují. Zkušenost je ovšem taková, že totalitní způsob jednání s občany má tendenci se prosazovat i v demokratických zemích, což se nyní naplno projevuje v

kronavirus.
Ne vemo, kaj bi na njih rekel Jungk, ampak nekatere stavke in znjegove knjige gre z lahkoto preslikati v današnji kontekst.

Na primer: "Najresneje je to, da razprava o teh problemih v resnici ne poteka med državljani, ampak skozi prizmo elite profesionalcev.
...
Operaterji jedrske energije iščejo in akceptirajo samo tiste znanstvenike, ki so javno odprti za vstop jedrskega programa...
Apeliramo na javnost, naj stališča teh strokovnjakov obravnava zelo kritično in naj slepo ne sledi trditvam vseh teh, ki se pretvarjajo, da vedo več"

(citat iz Izjave 28 fizikov iz različnih držav za nadaljnji razvoj energije iz leta 1977, str. 147 v nemški izdaji knjige).

Ali ne velja enako tudi za sedanjo "krona" krizo, ko so iz vseh javnih razprav izključeni vsi, ki ne delijo "pravega" mnenja, tudi državljansko odgovorni strokovnjaki? Prišli smo do točke, ko do odmikajoča mnenja prikazana kot dezinformacije in njihovi nosilci označeni kot manipulatorji,

„opatřeních“ proti koronaviru. Nevíme, co by na ně Jungk řekl, ale některé věty z jeho knihy by bylo možné do současného kontextu směle přesadit.

Např.: „Nejzávažnější je, že diskuse o těchto problémech se nekoná skutečně mezi občany, nýbrž je ovládána elitou odborníků. … Provozovatelé jaderné energie hledají a akceptují jen ty vědce, kteří vystupují za atomový program. … Požadujeme po veřejnosti, aby se na názory těchto expertů dívala velmi kriticky a slepě nenásledovala tvrzení všech těch, kteří předkládají, že vědí víc.“

(citát z prohlášení 28 fyziků z různých zemí k dalšímu vývoji jaderné energetiky z roku 1977, str. 153)

Neplatí úplně totéž o současné "koronavirové" krizi, kdy jsou z veřejné debaty vyloučeni všichni, kdo nesdílejí názory těch "správných", tedy vládě poplatných odborníků? Dostali jsme se do situace, kdy jsou odlišné názory shazovány jako dezinformace a jejich nositelé označováni za manipulátory,

zanikalci in skrajneži. Bili so primeri, ko so ti ljudje bili odpuščeni z dela. Javni in pogosto tudi prisotni zasebni mediji prezentirajo skoraj izključno samo "uradna" stališča in če želite vključiti nekoga, ki z njimi ne soglaša, bo intervju z dotično osebo voden arogantno, kot bi se želeli delati norca (Glejte intervju z odvetnikom Tomašem Nielsonom na DVTV, čeprav ima ta neodvisna postaja celostno trden ugled).

Ravnovesje predstavljenih stališč, iz katerih lahko poslušalec ali gledalec izoblikuje mnenje, je razen častnih izjem izginilo. Ti mediji so odstopili od osnove novinarskega dela - načela nepristranskosti - in postali orodje za pranje možganov javnosti.

Prišlo je že tako daleč, da internet - nekoč imenovan zelo svobodni informacijski prostor - cenzurira nepovoljne izjave in blokira dostop do določenih spletnih strani.

In v tem je tiha podpora oblasti, ki brez zadržkov plačuje lastne inštitucije za "izpostavljanje" dezinformacij".

odmítače a extremisty. Objevují se už i případy, kdy jsou tito lidé vyhazováni z práce. Veřejnoprávní i mnohá soukromá média prezentují téměř výhradně jen "oficiální" názory a pokud si pozvou někoho, kdo s nimi nesouhlasí, vedou s ním rozhovor s nevídanou arogancí, jako by z něho chtěli udělat hlupáka (viz např. rozhovor s právníkem Tomášem Nielsenem na DVTV, ačkoliv tato nezávislá stanice se těší celkově solidní pověsti). Vyváženost prezentovaných názorů, z nichž by si mohl čtenář, posluchač nebo divák udělat vlastní názor, až na čestné výjimky zmizela. Tím média rezignovala na základní zásady objektivity žurnalistické práce a stala se nástrojem vymývání mozků veřejnosti.

Došlo to až tak daleko, že internet - kdysi označovaný jako svobodný informační prostor - cenzuruje nepohodlná vyjádření a blokuje přístup na určité stránky. I v tom má tichou podporu vlád, které se neštítí platit své vlastní úřady na „odhalování dezinformací“.

Ali pa še en Jungkov citat: " Zaradi velike občutljivosti tehnične civilizacije morajo biti pripravljeni zakoni za primer nuje. Z njihovo pomočjo je potem omogočeno - brez predhodne parlamentarne razprave, tudi brez posvetovanja z ustavnimi sodniki - kršenje zakonov demokratične pravne države. Ob tem je potrebno novinarje, uradnike in policiste, ki se kakorkoli aktivirajo za dobro naše družbe, odvezati vsesplošne in kazenske odgovornosti, da se jih zaščiti (Poročilo ameriške vladne komisije leta 1977, str. 142 v nemški izdaji).
Ni analogije pri tem, da češka sodišča ugotavljajo, da so vladni epidemiološki ukrepi en za drugim nezakoniti, toda vladna mašinerija jih z manjšimi popravki razglaša znova in znova? Ali ni to podobno dejstvu, da Ministrstvo za zdravje poziva zdravnike k cepljenju mladoletnikov proti kovidu brez soglasja staršev in se ob tem predhodno izvleči pred odgovornostjo za neželene posledice?

To se zdi kot izpolnjene sanje jedrskih diktatorjev samo skozi zanje bolj udoben način.

Nebo další Jungkův citát: „Vzhledem k velké citlivosti technické civilizace musejí být připraveny zákony pro případ nouze. S jejich pomocí má být umožněno bez parlamentní debaty a bez konzultace s Ústavním soudem porušit zákony demokratického právního státu. Dále bude nutné zbavit úředníky a policisty jakékoli obecné i kriminální odpovědnosti, pokud by jejich jednáním v zájmu státu měly vzniknout „škody“ (ze zprávy americké vládní komise z roku 1977, str. 148).

Není zde analogie k tomu, že české soudy sice shledávají vládní epidemiologická „opatření“ jedno po druhém jako nezákonná, ale vládní mašinerie je vyhlašuje jen s malými korekcemi znovu a znovu? Není to podobné tomu, když ministerstvo zdravotnictví nabádá lékaře, aby očkovali proti kovidu nezletilé bez souhlasu rodičů a předem je vyviňuje z jakékoli odpovědnosti za možné nežádoucí následky?

Jakoby se sen jaderných diktátorů naplnil, jen jinou a pro ně pohodlnější cestou. Vystrašená

Prestrašeno javnost je tako enostavno obvladovati...

Robert Jungk je videl izhod iz jedrske nevarnosti v mirnem državljanskem uporu, v povezavi ljudi, ki jih ni mogoče ustrahovati in imeti pod kontrolo. Tudi danes, čeprav se zdi hudič bolj poučen in močnejši, ni druge poti.

Robert Jungk (1913-1994) - pisatelj in publicist, eden najbolj znanih nemških proti-jedrskih aktivistov. Po vzponu nacistov v Nemčiji je leta 1933 prebegnil v Pariz, kjer je na Sorbonni študiral psihologijo in sociologijo. Angažiran je bil pri novicah za nemške izseljence, po njegovem odkritju leta 1937 je pobegnil v Češkoslovaško.
Konec vojne je dočakal v Zürichu in med drugim sodeloval z kanalom v nemškem jeziku "Glas Amerike". Po vojni je izdajal knjige z protijedrskimi in protivojnimi vsebinami ter na Dunaju ustanovil Inštitut za vprašanja prihodnosti.

Leta 1992 se je še udeležil protijedrskega shoda proti Temelínu v Čeških Budejovicah.

veřejnost se přece dá tak snadno ovládat...

Robert Jungk viděl východisko z jaderného nebezpečí v mírumilovné občanské vzpouře, v sepětí lidí, kteří se nedají zastrašit a ovládnout. Ani dnes, přestože se ďábel zdá být poučenější a silnější, není jiná cesta.

Robert Jungk (1913-1994) - spisovatel a publicista, jeden z nejznámějších německých protijaderných aktivistů. Po nástupu nacistů v Německu roku 1933 uprchl do Paříže, kde vystudoval na Sorbonně psychologii a sociologii. Angažoval se v tiskové agentuře německých emigrantů, po odhalení prchl roku 1937 do Československa. Válku strávil v Zürichu, mimo jiné spolupracoval na německojazyčném vysílání Hlasu Ameriky. Po válce vydává knihy s protijadernou a protiválečnou tematikou, ve Vídni zakládá Institut pro otázky budoucnosti.

Roku 1992 se účastní protijaderného pochodu v Českých Budějovicích.

Knjiga "Jedrska država" je leta 1994 izšla v češčini s pomočjo nevladne organizacije „Děti Země“ (Otroci Zemlje) in s predgovorom nekdanjega ministra za okolje Ivana Dejmala. Prevod Dalibor Stráský. Češka različica knjige je na voljo v organizaciji Děti Země (Brno/Brünn) in gibanju Calla (České Budejovice).

Avtor: Jakub Šiška, Semily, član češko-avstrijskega združenja
www.sonneundfreiheit.eu

Prevod v slovenščino: Irena Belšak, Žalec

Knihu Atomový stát vydalo v češtině roku 1994 sdružení Děti Země s předmluvou někdejšího ministra životního prostředí Ivana Dejmala.

Překlad Dalibor Stráský. Kniha je k dispozici u organizací Děti Země a Hnutí Calla.

Autor: Jakub Šiška, Semily, člen česko-rakouského spolku
www.slunceasvoboda.eu